

ע"פ 6244/12 - עדנאן סבאענה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 6244/12

לפני:
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופטת ע' ברון

המערער: עדנאן סבאענה

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה
מיום 10.6.2012 בתפ"ח 29077-12-10 שניתן על ידי
כבוד סגן הנשיא י' אלרון, והשופטים מ' גלעד וא'
אליקים

תאריך הישיבה: ח' בתשרי תשע"ו (21.9.2015)

בשם המערער: עו"ד אביגדור פלדמן; עו"ד סובחי חטיב;
עו"ד ענת שמעוני

בשם המשיבה: עו"ד אייל כהן; עו"ד צחי נמרובסקי

פסק-דין

עמוד 1

השופט י' דנציגר:

1. לפנינו ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי בחיפה (סגן הנשיא (כתוארו אז) י' אלרון, השופט מ' גלעד והשופט א' אליקים) בתפ"ח 10-12-29077 מיום 10.6.2012, במסגרתו הושתו על המערער שני מאסרי עולם (בניכוי ימי מעצרו); 24 חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר, כשהתנאי הוא שלא יעבור עבירות בנשק מסוג פשע; ופיצוי עיזבון כל אחד מקורבנותיו בסכום של 100,000 ש"ח.

2. המערער הורשע, לאחר הליך הוכחות, בעובדות כתב אישום בו יוחסו לו שתי עבירות רצח, לפי סעיף 300(א)(2) בצירוף סעיף 301 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) ועבירות בנשק לפי סעיף 144(א)+(ב) לחוק העונשין.

עובדות כתב האישום

3. פארס מוחסן (להלן: פארס) וסאלם מוחסן (להלן: סאלם) (להלן ביחד: המנוחים) הינם בני דודים תושבי הכפר אעבלין. ביום 23.10.2010 נפגשו המערער ואחיינו עם פארס ואחיו בחלקת אדמתו של המערער באעבלין, על רקע דרישת פארס מהמערער שיחזיר לו כסף שהיה חייב לו. בין המערער לבין פארס התפתח ויכוח שבמהלכו לקח פארס את מפתח הרכב ממתנע רכבו של המערער, מסוג סיטרואן ברלינגו (להלן: רכבו של המערער), ואמר למערער כי רק לאחר קבלת כספו ישיב לו את המפתחות. בתגובה, איים המערער על פארס ואמר לו כי "מעשיו יעלו לו ביוקר". בהמשך לכך, עזבו פארס ואחיו את המקום עם מפתח רכבו של המערער. כתוצאה מכך, נאלץ המערער לשבור את המתנע ולגרור את רכבו למנעולן על מנת לתקן את הנזק שנגרם לו. על רקע האמור לעיל, במועד שאינו ידוע במדויק, לפני יום 28.10.2010, החליט המערער להמית את פארס ולשם כך הצטייד באקדח בקוטר תשעה מ"מ. באותו יום, בשעה 06:18 לערך, הגיע המערער לאעבלין ברכבו, כשהוא מצויד באקדח, ולאחר שהסיר את לוחיות הרישוי, מדבקות מזהות וסימני היכר נוספים מרכבו. בשעה 06:25 לערך אסף סאלם את פארס מביתו ברכב הקנגו בו נהג במטרה לנסוע לעבודתם בסופרמרקט ביגור. באותו זמן או בסמוך לכך, התמקם המערער בברלינגו, סמוך לצומת הנמצא באעבלין, במסלול נסיעת המנוחים לעבודתם, כשהוא רעול פנים ומצויד באקדח. בשעה 06:28 לערך, עת התקרב רכבם של פארס וסאלם לצומת, חסם המערער את דרכם באמצעות הברלינגו, ירד מן הרכב, ניגש לעבר פארס שישב במושב ליד הנהג, ירה בו מספר קליעים מטווח קצר ולאחר מכן ירה בסאלם, שנהג ברכב, מספר קליעים נוספים. עשרה קליעים פגעו בפארס וגרמו למותו, בין היתר, ארבעה קליעים דרך הראש, החזה משמאל והצוואר משמאל, אשר גרמו לנזק חמור למוח, לריאה השמאלית ולעורק התרדמה השמאלי. שבעה קליעים פגעו בסאלם וגרמו למותו כתוצאה, בין היתר, מנזק חמור ללב ולכבד, איבוד דם וטמפונדה-לבבית בעקבות מעבר קליע בגב מימין (להלן: האירוע או מעשה הרצח). לאחר ביצוע הירי, נמלט המערער מהמקום ברכב הברלינגו שלו.

תמצית ההליכים בבית המשפט המחוזי

4. המערער אישר שנפגש עם פארס בקשר לסכסוך שהתפתח ביניהם וכי זה האחרון לקח את מפתחות רכבו, אולם הכחיש כי איים על פארס וכי היה חייב לו כסף. המערער טען כי כלל לא הגיע לאעבלין ביום 28.10.2010 והכחיש את עובדות כתב האישום בכל הקשור לרכישת האקדח, החלטתו להמית את פארס וכן את הירי בפארס ובסאלם. בשלב מאוחר יותר, במסמך שהוגש לקראת תום שלב ההוכחות, טען המערער כי יש לו טענת אליבי שמבוססת על פגישה עם מוחמד הייב (להלן: הייב). בתוך כך, טען המערער כי בבוקר יום הירצחם של המנוחים, התעורר בשעה 06:30, יצא את ביתו ופנה לחפש את שכנו כדי שסייע לו בהנעת רכב איסוזו שרכש. משלא מצא אותו, פנה אל בית אחותו, שם חנה רכבו, לשם הגיע הייב ואסף אותו ברכבו, לאחר שהמערער כיוון אותו טלפונית למקום. לקראת תום פרשת ההגנה, הובא עד אליבי נוסף מטעם ההגנה, עטאללה קדאדו (להלן: קדאדו), מבלי שהוא הוזכר באופן זה או אחר בעבר כעד

אליבי. לדבריו, בבוקר האירוע, ישב כמדי יום מחוץ לביתו ובין השעות 06:30 ל-06:37, כשהוא משער טווח זמנים זה בהתבסס על השעה שהיה רגיל להיאסף לעבודתו, הבחין במערער עושה דרכו "בעלייה" לבית אחותו כשהוא לבוש בטרנינג בצבע כסף וכפכפים, ונראה "בנאדם רגיל, רגוע" (עמוד 288 לפרוטוקול).

הכרעת הדין

5. בית המשפט המחוזי קבע כי הרכב ממנו יצא הרוצח בעת האירוע הוא רכבו של המערער וזאת לאחר שסקר בהרחבה מספר עדויות ראיה והצליבן עם מסקנות מומחה מבחינת סרטון שחולץ משתי מצלמות אבטחה בסמוך לזירת הרצח (להלן: סרטון האירוע). לאחר מכן פנה בית המשפט לבחינתם של עדויות וממצאי חקירה נוספים וקבע כי המערער נכח בזירת הרצח, והוא זה שנהג את רכב הברלינגו שנצפה בסרטון האירוע. עוד קבע בית המשפט כי טענות האליבי של המערער אינן אמינות ובתוך כך ייחס למערער התנהגות מפלילה, הכוללת מסכת שקרים לאורכו של ההליך הפלילי נגדו. בנוסף, התייחס בית המשפט לחוסר שיתוף הפעולה של המערער בחקירתו ולאמירתו למדובר במתייחסת לסכסוך בינו לבין פארס, ביחס לחששו שהיב יפליל אותו וביחס לאירועי יום הרצח. יחד עם זאת עמד בית המשפט על הזירות היתרה בה יש לבחון ראיות המושגות באמצעות מדובר. לאחר מכן פנה בית המשפט לסקירת מניע המערער לרצוח את פארס וקבע כי קיים מניע כזה וכי הוא הוכח מעבר לספק סביר. כן ציין בית המשפט כי אין חובה להוכיח את קיומו של מניע אצל חשוד בעבירה של רצח, ואולם, כאשר הוא הוכח, יש בכך כדי לחזק את משקלן של יתר העדויות המפלילות. על רקע דברים אלו קבע בית המשפט כי נאספו די ראיות נסיבתיות ללמד על אחריותו של המערער למעשים המיוחסים לו בכתב האישום והרשיע את המערער באישומים המצוינים לעיל.

טיעוני הצדדים לעונש

6. בטיעוניה לעונש הדגישה המשיבה את חומרת מעשיו של המערער, אשר קיפח את חיי שני קורבנותיו ופגע בערך קדושת החיים כאשר תוצאת מעשיו הינה הותרת אלמנותיהם של המנוחים לגדל את ילדיהן ללא אב. לשיטת המשיבה הטלת עונשי מאסר עולם במצטבר על המערער מתחייבת מהנסיבות האכזריות של מעשיו ועל מנת ליתן ביטוי לאלמנט ההרתעתי המתחייב נוכח מעשי הרצח. המשיבה ציינה כי עומדות לחובת המערער הרשעות קודמות, בין היתר, בגין כניסה לישראל שלא כחוק, עבירות סמים, החזקת נשק, היזק לרכוש ואיומים, והוא אף ריצה עונשי מאסר בפועל. בסיכומו של דבר, טענה המשיבה כי יש להטיל על המערער שני מאסרי עולם שירוצו במצטבר, עונש בעבור עבירת הנשק שביצע, ופיצוי מקסימאלי למשפחות הקרבנות לפי סעיף 77 לחוק העונשין.

7. מנגד, בטיעוניה לעונש, טען המערער כי אין לגזור עליו עונשי מאסר עולם מצטברים וביקש לסייג את המקרה בעניינו ממקרים אחרים בהם הושתו מספר מאסרי עולם במצטבר כשהוא ביסס טענה זו על פסיקה של בית משפט זה. בתוך כך טען המערער כי הוא לא תכנן ולא צפה את רצח המנוח סאלם ועל כן, לשיטתו, יש לראות בכך נסיבה מקלה. כן טען המערער כי יש להתחשב בהיותו בן 52 ולאפשר לו לסיים את חייו מחוץ לכותלי בית הכלא. בהתייחס לפיצוי הכספי למשפחות המנוחים, טען המערער כי יש לקחת בחשבון שצפוי לו עונש מאסר ממושך שמגביל את יכולתו הכלכלית לעמוד בנטל זה.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

8. בית המשפט המחוזי קבע כי המערער תכנן בקפידה ובקור רוח את מעשה הרצח, הכחיש את המיוחס לו ובחר לנהל הליך הוכחות עד להרשעתו בדין. בית המשפט ציין כי משנגזר דינו של נאשם בגין רצח דינו עונש מאסר עולם חובה ופנה לבחון אם שני עונשי מאסר העולם שהושתו על המערער ירוצו בחופף או במצטבר. בית המשפט סקר את הדין המחייב בסוגיה זו וקבע כי נסיבות מעשיו של המערער כה חמורות שהן מצדיקות, במסגרת כלל השיקולים

הנוספים, להפעיל את שני מאסרי העולם במצטבר. נוכח קביעה זו, ציין בית המשפט כי הוא אינו רואה לנכון להשית על המערער עונש מאסר בפועל נפרד בגין הרשעתו בעבירה בנשק, אולם הוא השית עליו עונש מאסר על תנאי בשל הרשעתו בעבירה זו. כן חייב בית המשפט את המערער בפיצוי עיזבון כל אחד מקורבנותיו, כמפורט ברישא לפסק דין זה.

נימוקי הערעור

9. המערער טוען - באמצעות בא כוחו, עו"ד אביגדור פלדמן - טענות רבות אשר לשיטתו יש בהן כדי להוכיח את חפותו, או למצער, להטיל ספק סביר באשמתו. להלן אביא את עיקרן.

10. קבוצת הטענות הראשונה של המערער תוקפת את קביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה רכבו של המערער הוא הרכב שנצפה וצולם בזירת האירוע בסמוך לשעת הרצח. בכלל זה טוען המערער כי נפל דופי באופן שבו שוייכו סימנים מזהים שנקלטו בסרטון האירוע לרכבו ובמשקל שייחס להם בית המשפט. נטען כי סימנים אלו שוייכו לרכבו של המערער באופן לא מספק - לאחר בחינה של עין בלתי-מזוינת - ללא שימוש באמצעי מעבדה טכנולוגיים שעומדים לרשות המשטרה. כן נטען כי חרף הדמיון המסוים, לא רכבו של המערער הוא זה שנקלט בסרטון האירוע, או למצער, בחינת הראיות מעוררת ספק סביר בקביעה זו. נטען כי הגנת המערער נפגעה עקב חקירה לא מספקת של ראיות ליבה אלה על ידי המחלקה לזיהוי פלילי של המשטרה וכן כי בית המשפט לא לקח בחשבון תלונה זו של המערער.

11. קבוצת הטענות השנייה של המערער מטילה דופי בעדויות שקשרו את הרכב שנצפה בסרטון האירוע, שהוא לכאורה רכבו של המערער, לרכב שממנו יצא הרצח. במסגרת טיעונים אלו מצביע המערער על קשיים הקיימים לשיטתו בעדויות הראיה עליהן הסתמך בית המשפט המחוזי בקביעה זו. בפרט, תוקף המערער את המשקל שניתן לחלקים מסוימים בעדותו של העד עבדאל סלאם אלבזור (להלן: אלבזור) - שהינו עד הראיה היחיד למעשה הרצח.

12. קבוצת הטענות השלישית של המערער מכוונת כנגד קביעתו של בית המשפט המחוזי כי המערער הוא זה שנכח בזירת הרצח בעת רצח המנוחים. בכלל זה טוען המערער כי לא הופרכו טענות האליבי שלו; כי אמירותיו למדובר במשטרתי נתונות לפרשנות שונה - נטולת רכיב מפליל - ואינן בגדר הוכחה לאמיתות כתב האישום כפי שסבר בית המשפט; כי לא ניתן משקל ראוי לסתירה בין עדותו של אלבזור, לפיה רוצח המנוחים השתמש באקדח ביד שמאל, לבין חוות דעת מומחה הגורסת כי המערער הוא ימני; וכי מניע הרצח לא הוכח מעל ספק סביר.

13. לעניין חומרת העונש, טוען המערער כי בשים לב לגילו, ולנוכח מדיניות הקציבה של הוועדה לקציבת עונש לאסירי עולם, ההחלטה להטיל עליו שני מאסרי עולם מצטברים איננה סבירה, ומבקש להפעיל את שני מאסרי העולם שהושמו עליו בחופף.

טיעוני המשיבה

14. המשיבה טוענת - באמצעות באי כוחה, עו"ד אייל כהן ועו"ד צחי נמירובסקי - כי התמונה העולה ממכלול הראיות המפלילות העומדות לחובת המערער, מבססת את אשמתו מעל ספק סביר. נטען כי הסממנים הייחודיים של רכבו של המערער, העולים מעדויות ראיה ומסרטון האירוע, מוכיחים כי רכבו של המערער נכח בזירת הרצח ובמועדו. המשיבה טוענת כי בית המשפט המחוזי העניק את המשקל הראוי לעדויות שהובאו לפניו, תוך בחינה קפדנית וזהירה שלהן, וכי אין לקבל את הפרשנות השונה שהמערער מבקש לקרוא לתוך עדויות אלה. עוד נטען כי הבדיקות שנערכו לסימנים הייחודיים על גבי רכבו של המערער הינן מיטביות, הן לנוכח ניסיונו העשיר של סגן ראש מעבדת סימנים וחומרים במז"פ שהיה אחראי על עריכתן, והן בשל כך שהבדיקה בוצעה בשיטה המתאימה ביותר בנסיבות העניין. כן נטען כי המערער יכול היה להביא חוות דעת מומחה מטעמו אולם נמנע מלעשות כן.

15. מוסיפה המשיבה וטוענת כי בדין קבע בית המשפט המחוזי שהמערער נכח ברכבו בזירת הרצח ובמועדו. לשיטת המשיבה הדבר הוכח מעל ספק סביר על ידי התנהגותו המפלילה של המערער, סירובו לשתף פעולה, הפרכת שתי טענות האליבי שלו ואמירתו המפלילה של המערער באוזני המדובר. לעניין ידו הדומיננטית של המערער, מבקשת המשיבה להפריך את טענת המערער כשהיא טוענת, בין היתר, כי עדות הראיה עמומה בסוגיה זו, כי חוות דעת המומחה לא הייתה חד-משמעית וכי המערער לא יידע את המומחה שהוא צורך סמים, עובדה שלשיטת המשיבה יכולה הייתה להשפיע על חוות דעתו של המומחה. בהמשך טיעוניה מדגישה המשיבה כי למערער היה מניע לרצח שנבע לא רק מחוב כספי אלא מסכסוך בעל מאפיינים חמורים.

16. לעניין עונשו של המערער, עומדת המשיבה על כך שבירית המחדל הנורמטיבית, הבאה לידי ביטוי בפסיקה, היא צבירת עונשים. נטען כי המערער ביצע שני מעשי רצח נפרדים בנסיבות מחמירות ביותר. כן נטען כי אין עילה בדין להפחית מגובה הפיצוי שנפסק כי על המערער לשלם לקורבנותיו או להתחשב ביכולתו המוגבלת של המערער לשלם פיצוי זה. על רקע כל האמור טוענת המשיבה כי יש לדחות את הערעור על שני חלקיו.

דין והכרעה

17. לאחר שעיינתי בהודעת הערעור על נספחיה, בחומר הראיות, בהכרעת דינו ובגזר דינו של בית המשפט המחוזי, וכמו כן לאחר ששמעתי את טענות הצדדים בדיון שנערך לפנינו, אציע לחברי לדחות את הערעור על שני ראשיו. טרם אכנס לגופם של דברים, אבקש להתייחס להלכה הפסוקה בשתי סוגיות: האחת, כלל אי ההתערבות של ערכאת הערעור בממצאי עובדה שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית והחריגים לו; והשניה, הרשעה המתבססת על ראיות נסיבתיות.

התערבות בממצאי עובדה של הערכאה הדיונית

18. מושכלות ראשונים כי ערכאת הערעור לא תתערב, דרך כלל, בממצאי עובדה של הערכאה הדיונית שנקבעו על יסוד הערכת מהימנות ומשקל של ראיות שהובאו לפניה. הטעם העיקרי לכך נעוץ בכך שלערכאה הדיונית יתרון מובנה על פני ערכאת הערעור, כמי ששמעה והתרשמה ישירות מהעדים ומהמומחים, וכמי שצללה לנבכי הראיות והמסמכים שהובאו לפניה [ראו למשל: ע"פ 9352/99 יומטוביאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 632, 643-644 (2000); ע"פ 2202/08 פסקו נ' מדינת ישראל, פסקה 37 והאסמכתאות שם (7.3.2012) (להלן: עניין פסקו)].

19. כפי שציינתי בעבר, להלכה זו שלושה חריגים, המאפשרים לערכאת הערעור להתערב בקביעותיה העובדתיות של הערכאה הדיונית [ראו: עניין פסקו, פסקה 37 והאסמכתאות שם]. החריג הראשון מתייחס למקרים שבהם הממצאים מתבססים על ראיות בכתב ולא על הופעת העדים, שהרי במקרים אלו אין לערכאה הדיונית יתרון כלשהו על פני ערכאת הערעור [ראו: ע"פ 398/89 מנצור נ' מדינת ישראל, פסקה 4 לפסק דינו של השופט ג' בך (19.1.1994)]; החריג השני מתייחס למקרים שבהם ממצאי הערכאה הדיונית מתבססים על שיקולים שבהגיון [ראו: ע"פ 5937/94 שאבי נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(3) 832, 835 (1995)]; והחריג השלישי עניינו במצבים בהם נפלו טעויות מהותיות בהערכת המהימנות של העדויות על ידי הערכאה הדיונית, כגון התעלמות מסתירות בעדות היורדות לשורשו של עניין או התעלמות מגורמים רלבנטיים להערכה של משקל העדות [ראו: ע"פ 4977/92 ג'ברין נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(2) 690, 696 (1993)].

ראיות נסיבתיות

20. הרשעת המערער בביצועם של שני מעשי רצח על ידי בית המשפט המחוזי מתבססת על ראיות נסיבתיות. בעוד שראיות ישירות מוכיחות במישרין את העובדות הטעונות הוכחה, ראיות נסיבתיות מוכיחות עובדות אחרות, מהן ניתן

להסיק מסקנה בדבר התקיימות העובדות הטעונות הוכחה. ייחודן הוא בכך שהן משמשות להסקת מסקנה בנוגע להתקיימותן של עובדות אלה – המבוססת על עקרונות לוגיים, ניסיון החיים והשכל הישר. עיקר כוחן של הראיות הנסיבתיות מתגבש בהצטרפותן למארג אחד שמוביל למסקנה אחת, בדבר אחריותו הפלילית של נאשם מעבר לספק סביר [ראו: ע"פ 1888/02 מדינת ישראל נ' מקדאד, פ"ד נו(5) 221, 227 (2002) (להלן: עניין מקדאד); ע"פ 2132/04 קייס נ' מדינת ישראל, פסקה 6 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה (28.5.2007) (להלן: עניין קייס); ע"פ 9020/14 מזרחי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (9.7.2015)].

21. תהליך הסקת מסקנות על יסוד ראיות נסיבתיות הינו תהליך תלת-שלבי. בשלב ראשון נבחנת כל ראיה נסיבתית בפני עצמה כדי לקבוע אם ניתן להשתית עליה ממצא עובדתי. בשלב שני יש לבחון אם מסכת הראיות כולה מקימה מסקנה לכאורית לפיה הנאשם אכן ביצע את העבירות המיוחסות לו. על בחינה זו להיעשות בהערכה מושכלת של הראיות, בהתבסס על ניסיון החיים ועל השכל הישר. המסקנה המפלילה עשויה להתקבל גם מצירופן של כמה ראיות נסיבתיות, אשר כל אחת בנפרד אמנם אינה מספיקה לצורך הפללה, אך משקלן המצטבר מספיק לצורך כך. בשלב שלישי מועבר הנטל אל הנאשם להציע הסבר העשוי להטיל ספק סביר בהנחה המפלילה העומדת נגדו [ראו: ע"פ 9372/03 פון וייזל נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(1) 745, 754 (2004); ע"פ 10479/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 24-23 לפסק דיני (11.6.2009)].

22. הסבר של נאשם המבקש להטיל ספק סביר במסקנה המפלילה לחובתו, צריך להיות סביר ואמין, כאשר בית המשפט ייתן את הדעת גם על נסיבות מתן הגרסה. עוצמתה של גרסת נאשם שהועלתה בעקבות חשיפת ראיה מפלילה נגדו אינה שקולה לעוצמתה של גרסת הגנה שהועלתה בהזדמנות הראשונה [ראו: עניין קייס, פסקאות 8-9 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה]. יחד עם זאת, אף אם נאשם אינו מעלה בעדותו אפשרות סבירה אחרת שיש בה כדי לזכותו, או שעדותו בנוגע לאפשרות זו נדחית על-ידי בית המשפט כלא מהימנה, שומה על בית המשפט לבחון את סבירותה של אפשרות כזו, ככל שהיא עולה ממכלול הראיות החיצוניות לעדותו של הנאשם [ראו: ע"פ 8422/14 מוגאהד נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (10.5.2015); עניין מקדאד, 228-229].

23. היעדר ספק סביר ביחס לתשתית ראייתית נסיבתית מפלילה משמעו כי המסקנה ההגיונית היחידה שניתן להסיק מן הראיות היא כי הנאשם אחראי בפלילים, ולא ניתן להסיק מן הראיות הנסיבתיות קיומו של הסבר סביר אפשרי אחר השולל את אחריותו [ראו: ע"פ 6359/99 מדינת ישראל נ' קורמן, פ"ד נד(4) 653, 662-663 (2000)]. ספק סביר עשוי לעלות מהראיות הנסיבתיות מקום שניתן להסיק מהן מסקנה המתיישבת עם חפות הנאשם, שההסתברות לאפשרות קיומה היא מהותית, ואינה זניחה או דמיונית. לאפשרות כזו צריכה להיות אחיזה סבירה בחומר הראיות, ועליה לעמוד במבחני השכל הישר וניסיון החיים [ראו: ע"פ 3974/92 אזולאי נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(2) 565, 570 (1993); עניין קייס, פסקה 6 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה והאסמכתאות שם].

מן הכלל אל הפרט

24. משעמדתי על אמות המידה להתערבות ערכאת הערעור בממצאי עובדה של הערכאה הדיונית; ומשהנחתי את המסגרת המשפטית, על שלושת שלביה, לבחינת אשמתו של נאשם בפלילים על בסיס ראיות נסיבתיות, אפנה אפוא לבחינת מסקנותיו של בית המשפט המחוזי בעניינו של המערער.

שלב ראשון – בחינת הראיה לגופה

קשירת רכבו של המערער לזירת הרצח

25. ראיה נסיבתית ראשונה המצביעה על נוכחות רכבו של המערער בסמוך למקום ולמועד הרצח היא סרטון

האירוע. בסרטון האירוע נראה רכב מסחרי הדומה במראהו לרכבו של המערער כשהוא נוסע על כביש בסמוך לזירת האירוע זמן קצר לפני התרחשות הרצח. ניכר בסרטון האירוע כי על גבי דלתו הימנית של הרכב המסחרי ישנו סימן קילוף צבע בעל צורה ייחודית (להלן: הכתם).

26. את התמונות מסרטון האירוע בחן מומחה ממעבדת סימנים וחומרים במחלקה לזיהוי פלילי של משטרת ישראל (להלן: מומחה הזיהוי). בחינה זו נעשתה, בין היתר, על ידי הגדלת תמונות הרכב המסחרי שנראה בסרטון האירוע ותמונות מסרטון שחזור שערכה המשטרה עם רכבו של המערער, אשר צולמו גם הן באותה מצלמות אבטחה (להלן: סרטון השחזור), והשוואת הכתם ביניהן. מומחה הזיהוי קבע כי מדובר באותו כתם ומשם מסקנתו כי עסקינן באותו רכב (ראו: ת/13, ת/14). לעניין ייחודיותו של הכתם האמור, שממנה נגזרת רמת מובהקותה של ההתאמה בין הרכבים, קבע מומחה הזיהוי כי מדובר בכתם ייחודי ואקראי, ובלשונו שלו:

"הכתם יש לו צורה ייחודית, אנו מקבלים תבנית אקראית שנוצרה מתוצאה של הליך ירידת צבע. [...] הכתם קיבל צורה אקראית, צורה אי רגולארית, כתוצאה מירידת הצבע קיבל תבנית לא מוגדרת [...] השחזור הוא מעין התאמה פיזית של צורת הכתם" (בעמוד 83 לפרוטוקול).

27. כאמור, טוען המערער כי לא בוצעה בדיקה ראויה של השוואת התמונות מן הסרטונים על ידי המחלקה לזיהוי פלילי של המשטרה. לטענתו, מחדל זה בא לידי ביטוי בכך שלא נעשה שימוש באמצעים טכנולוגיים העומדים לרשות המשטרה, אשר בשימוש בהם גלום הפוטנציאל לשנות את המסקנות השיפוטיות בעניין הכתם. דין טענה זאת להידחות. אסביר עמדתי להלן.

28. מומחה הזיהוי טען כי בחינת הכתם שבה נקט הינה השיטה הטובה ביותר במקרה דנן מפאת איכות הצילום הירודה, שלא איפשרה הגדלה משמעותית נוספת של הצילומים (עמוד 86 לפרוטוקול). לדבריו הוא השתמש בעזרים נוספים, לרבות ובין היתר, בזכוכית מגדלת, אולם לא עשה שימוש בעזרים טכנולוגיים מתקדמים יותר כיוון שאיכות התמונה לא איפשרה זאת. בית המשפט אימץ את חוות דעתו של המומחה וקבע על פיה כי מדובר בשני כתמים ייחודיים זהים ועל כן רכבו של המערער ולא אחר הוא ששהה בסמוך לזירת הרצח ובתכוף למועדו. סבורני כי לא נפל פגם בהתרשמותו של בית המשפט מחוות דעתו של המומחה. אין חולק כי לבית המשפט מסור שיקול הדעת להכריע אם לאמץ את חוות הדעת של מומחה ואם לאו [ראו: יעקב קדמי על הראיות חלק שני עמוד 755 (מהדורה משולבת ומעודכנת, 2009); כן השוו: ע"פ 9723/03 מדינת ישראל נ' בלזר, פ"ד נט(2) 419, 408 (2004) לעניין ההכרעה בין עמדות שונות של מומחים המסורה תמיד לבית המשפט]. בחינה זו הינה כפולה - במסגרתה נבחנים שני מישורים - מישור המהימנות ומישור המקצועיות. יפים לעניין זה דבריו של השופט י' קדמי:

"ככלל, עדותו של מומחה נבחנת על ידי בית המשפט בשני מישורים: מישור המהימנות האישית - במסגרתו נבחנת המהימנות של המומחה ככל עד אחר; ומישור האמינות המקצועית - במסגרתו נבחנים רמתו המקצועית של המומחה, וטיב ואופי הבדיקה או הבירור האחר שערך ואשר מכוחם הגיע למסקנותיו. על פי שנים אלה - נקבעת בדרך כלל יכולתו של בית המשפט לאמץ את חוות דעתו ולסמוך עליה מימצאים לצרכי הכרעה בהליך המשפטי שבמסגרתו הוגשה חוות הדעת כראיה" [ראו: ע"פ 1839/92 אשקר נ' מדינת ישראל, פסקה 4(2) (4.9.1994)].

29. בענייננו קיבל בית המשפט את מסקנתו החד משמעית של מומחה הזיהוי כמהימנה וכאמינה מבחינה מקצועית. לא מצאתי יסוד להתערב בקביעה זו שמבוססת בחלקה האחד על התרשמותו הישירה של בית המשפט מעדותו של המומחה ובחלקה השני על התמונות מסרטון האירוע.

30. למעלה מן הצורך, אוסיף כי די במבט חטוף ובשימוש בשכל ישר כדי לראות, כפי שראה בית המשפט המחוזי, שמדובר באיכות תמונות ירודה, שכל הגדלה שלהן הופכת אותן לפחות ברורות. הלכה פסוקה כי מראה עיניו של בית המשפט הוא אחד מכלי העבודה החשובים העומדים לרשותו. הוא משמש באופן טבעי כנדבך חשוב ומרכזי בקביעת מהימנות עדים ובבחינת ראיות חפציות למשל. יחד עם זאת, בית המשפט נדרש לנהוג זהירות יתרה כשהוא משתמש בכוחו זה, מן הטעם שהתרשמותו אינה נבחנת במבחן של חקירה שכנגד [השוו: ע"פ 2653/98 בן דוד נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(4) 529, 540-538 (1998); ע"פ 4204/07 סוויסה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (23.10.2008)]. במקרה דנן ברי כי כל הגדלה של התמונות הייתה גורעת מבהירותן. אדגיש כי לא מדובר במסקנה על ייחודיות הכתם - לגביה ניתנה חוות הדעת של מומחה הזיהוי שאומצה על ידי בית המשפט - אלא במסקנה בדבר הבעייתיות שבהגדלת תמונה שאיכותה ירודה. ודוק, איכות ירודה זו אינה פוגמת ביכולת הזיהוי החד משמעית של הכתם הייחודי והאקראי על רכבו של המערער שמופיע בכל אחד מן הסרטונים. לא מצאתי כי מדובר במחדל חקירה של המשטרה במקרה דנן. המשטרה עמדה במוטל עליה והניחה תשתית ראיתית ראויה ואיכותית ככל הניתן - וממילא אין צורך להידרש להלכה הפסוקה בגין נפקותם של מחדלי חקירה בעניין זה [ראו: ע"פ 3947/12 סאלח נ' מדינת ישראל, פסקאות 42-44 והאסמכתאות שם (21.1.2013)].

31. ממספר עדויות ראייה עולה כי רכב מסחרי דומה לזה שתועד בסרטון האירוע נצפה גם בסמוך לזירת האירוע לפני מועד הרצח, בזמן האירוע ומיד אחריו, כשנמלט מן המקום לכיוון מטע זיתים הממוקם צפונית ממנו. בכל העדויות תואר אותו רכב מסחרי כשצוין בכולן שהוא היה ללא לוחיות רישוי. עדות הראיה המרכזית ביניהן, וזו שקושרת בין אותו רכב מסחרי שנצפה כאמור בקרבת מקום בזמן מעשי הרצח, לבין הרכב ששימש את הרוצח, היא עדותו של אלבזור. בעדותו העיד אלבזור כי הרכב המסחרי, שנעדר לוחיות רישוי, הגיע לזירת האירוע לפני הגעת רכבם של הקרבנות, והמתין במקום זמן קצר, כשהוא ממוקם לפני מעבר החצייה בכביש. כאשר הגיע רכב הקורבנות הגיח הרכב המסחרי וחסם את דרכו. מן הרכב המסחרי יצא הרוצח, ניגש לדלת הימנית של רכב הקורבנות, וירה תחילה בנוסע שלצד הנהג תוך שהוא חובש מסכה בצבע לבן כאשר אירוע הירי התרחש "תוך שניות" ספורות. בעדותו של אלבזור נמצאו מספר אי דיוקים בעובדות. בין היתר טען אלבזור כי האירוע התרחש בין השעות 06:00-06:15 בעוד שהוכח כי המעשה התחולל בסביבות השעה 06:28. בית המשפט המחוזי עמד על אי דיוקים אלו ואימץ את החלקים מעדותו של אלבזור שמצאם אמין - תוך הפעלת הכלל "פלגין דיבורא".

32. המערער מעלה טענות מלוא החופן כנגד המשקל שהעניק בית המשפט המחוזי לאותן עדויות שקשרו את רכבו - שזוהה בסרטון האירוע - לזירת הרצח כאמור. טענות אלה דינן להידחות. מקובלות עלי רמות האמינות והמשקל שייחס בית המשפט לעדויות אלה. כן מקובלת עלי האבחנה שערך בית המשפט במשקל שנתן לכל אחד מחלקיה של עדותו של אלבזור לפי התרשמותו. נראה כי אותן סתירות בעדותו של אלבזור אינן נוגעות לליבת ההתרשמות וניתנות להסבר. כך לדוגמה אמירתו של אלבזור לפיה היה חשוך בעת האירוע חרף העובדה שהרצח בוצע באור יום. סתירה זו אינה יכולה לפגום אלא בטענה כי נכח במקום. אולם אין מחלוקת כי אלבזור שהה במקום בסמוך לרצח, שכן עוכב על-ידי כוחות המשטרה שנכחו בזירה. על כן, אין בכך כדי להשפיע על חלק זה בעדותו. דוגמה נוספת לכך הינה אמירתו של אלבזור, עת עוכב לאחר הרצח, לפיה ראה את אירוע הרצח ממרחק של כעשרה מטר, בעוד שבעדותו לפני בית המשפט אמד את המרחק בכ-100 מטר (עמוד 152 לפרוטוקול). אולם אלבזור ביצע הובלה והצבעה בזירת הרצח, והצביע באופן ברור על המקום בו עמד ועל אזור התרחשות האירוע. בית המשפט התרשם מן הצילומים שהוגשו מן ההובלה וההצבעה וקבע כי ניתן לכל הפחות לקבל את עדותו של אלבזור לעניין הפרטים אותם העיד כי ראה, אשר ניתן להבחין בהם גם ממרחק מה (ת/76).

33. על כן, סבורני כי הפעלת הכלל "פלגין דיבורא" נעשתה בזהירות המתחייבת, כנדרש על פי אמות המידה

המנחות בפסיקה, כאשר קיים יסוד סביר לאבחנה בין החלקים השונים בעדותו של אלבזור [ראו: ע"פ 5008/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 והאסמכתאות שם (14.3.2011)]. לא נפל פגם במשקל שהעניק בית המשפט לעדויות אלה, וממילא לא כזה המצדיק את התערבות ערכאת הערעור בהתרשמותה הישירה והבלתי אמצעית של הערכאה הדיונית. מן האמור ניתן להשית ממצא עובדתי לפיו רכבו של המערער הוא הרכב ששימש את הרוצח.

קשירת המערער לרכבו

34. המערער כיוון חלק מטענותיו לקביעה של בית המשפט המחוזי הקושרת אותו לרכבו בזמן אירוע הרצח. בית המשפט הדגיש כי המערער הוא הבעלים של הרכב ומי שמשתמש בו בצורה יומיומית בעבודתו כפי שעולה מן העדויות. עוד קבע בית המשפט כי עובדה זו מקבלת משנה תוקף שעה שהוכח כי בעקבות כך שפארס לקח למערער את מפתח הרכב שלו, באותו ויכוח ביניהם, דאג המערער, בעזרת מנעולן, להתקנתו של סוויץ' זמני. מעדותו של אותו מנעולן עולה, כי לסוויץ' הזמני מפתח אחד בלבד, אשר, ככל הידוע, היה ברשותו של המערער (ת/134). לצד ראיות אלה מצטרפת עמידתו האיתנה של המערער בעדויותיו על כך שאין אחר זולתו שנהג ברכבו. על עניין זה שב ושאל המערער מספר פעמים אולם המשיך לדבוק בכך שבלתי אפשרי שרכבו נכח בזירת הרצח, כיוון שעמד באותו המקום בו השאירו (עמוד 218 ועמוד 249 לפרוטוקול). למותר לומר שגם כאן מקובל עלי המשקל שייחס בית המשפט לעדויות אשר הובאו לפניו בכלל, ולזו של המערער בפרט. נוכח האמור מקובלת עלי קביעתו של בית המשפט כי המערער הוא זה שנהג ברכבו בזמן אירוע הרצח.

התנהגותו המפלילה של המערער

35. בית המשפט המחוזי זקף לחובת המערער התנהגות מפלילה הכוללת, בין היתר, ניסיון הדחה של עד למסור עדות כוזבת לפני המשטרה; מגמה ברורה של המערער להרחיק עצמו ממעשה הרצח תוך כדי התנהגות רוויית שקרים הכוללת הצגה של גרסאות סותרות; וחוסר נכונות של המערער לשתף פעולה בחקירותיו. מסקנות אלה של בית המשפט הושתתו על ראיות ועדויות שהובאו לפניו, ובפרט על עדותו והתנהלותו של המערער לאורך כל ההליך נגדו [ראו: ע"פ 210/81 עקביוב נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(3) 393, 400 (1982); ע"פ 10221/06 ג'ורן נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (17.1.2008)].

36. זאת ועוד, גם הדחת עדים, ניסיון לטשטש עקבות ואי אמירת אמת הוכרו בפסיקה כ"התנהגות מפלילה" הנזקפת לחובת הנאשם [ראו: ע"פ 334/02 סיבויני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (13.1.2003); ע"פ 1119/11 אבו סרחאן נ' מדינת ישראל, פסקאות 67-69 והאסמכתאות שם (5.5.2015)].

37. בתוך כך שומה על בית המשפט לנקוט משנה זהירות בבואו להרשיע נאשם בפלילים על סמך התנהגותו המפלילה. חששו של אדם מאימת הדין הפלילי, גם אם אין עוול בכפו, יכול להביאו להיות "כחיה נרדפת". יש לתת משקל לכך שייתכן שמורא גדול פקד את המערער שעה שגילה שמי שהיה לו סכסוך עמו נרצח. ואולם, המערער התנהל באופן מפליל, שאותו לא ניתן להסביר על סמך הטענה כי חשש מאימת הדין. להלן אציין את עיקרי הדברים.

38. אמירה מפלילה

ראיה נוספת שנזקפה לחובתו של המערער היא אחת מאמירותיו למדובב המשטרתי (להלן: המדובב). המערער תקף בערעורו את הפרשנות המפלילה ואת המשקל הראייתי שנתן בית המשפט המחוזי לאמירתו לפני המדובב, עליה אעמוד להלן. כידוע, ההלכה הפסוקה מכירה בשימוש שעושה המשטרה במדובבים במטרה לחלץ ראיות מפלילות נגד חשודים ובתרומתו של אמצעי חקירה זה לחקר האמת. יחד עם זאת, קיים חשש שתמרוצו של מדובב פלוני יכול להביאו לכדי כך

שהוא יפעיל לחצים לא לגיטימיים על מנת לחלץ מחשוד הודאה. חשש זה יכול להביא לפסילת אותה הודאה מקום שבהשגתה נעשה שימוש באמצעים בלתי כשרים תוך פגיעה בזכותו של החשוד להליך הוגן [ראו: ע"פ 1301/06 עזבון המנוח יוני אלזם ז"ל נ' מדינת ישראל, פסקאות 2-9 לפסק דינה של השופטת א' חיות (22.6.2009)]. משכך, על בית המשפט לקחת בחשבון את מנגנון התמרוץ שהניע את המדובב ואת רמת השפעתו עליו [השוו: ע"פ 2642/10 איסאקוב נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (28.11.2011)]. כדי שהודאה שנמסרה למדובב תהיה קבילה, על התביעה להוכיח את הנסיבות בהן ניתנה ועל בית המשפט להשתכנע כי היא הייתה "חופשית ומרצון", כקבוע בסעיף 12 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות) [ראו: ע"פ 15/78 ביבס נ' מדינת ישראל, פ"ד לב(3) 64, 75 (1978)].

39. מאחר שהמדובבים בדרך כלל אינם אנשי חוק, ומזומנות מדובר בעבריינים המקבלים גמול על השגת ראיות מפלילות נגד החשודים, נדרש בית המשפט לנקוט זהירות יתרה בבואו לקבוע את רמת מהימנותן ומשקלן של ראיות מפלילות שחולצו מחשוד בעזרת מדובב [ראו: ע"פ 1520/97 חדד נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 337, 348-351 (2000)]. עמדתו על כך בעבר שמאפיינים אלו מקשים במידה מה לסמוך על דבריהם של המדובבים ומחייבים את רשויות החקירה, התביעה ובתי המשפט לנקוט משנה זהירות בבואם להכריע על סמך תוצרי הדיבוב. במטרה להתמודד עם קשיים אלו ננקטים אמצעי תיעוד שתכליתם לאמת ולעמוד על טיב אמירותיו של חשוד למדובב. ציינתי כי המשטרה נדרשת להקליט ולתמלל שיחות בין חשוד לבין מדובב, שכן תיעוד זה הוא שמאפשר לגורמי החקירה והתביעה, וכך גם לבית המשפט ככל שיוגש כתב אישום, להתרשם באופן ישיר מפעולת הדיבוב ומאמיתות הודאתו של החשוד [לעיון בכללים אלו ראו: ע"פ 4029/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 48 והאסמכתאות שם (10.7.2012)].

40. ניכר מפסק דינו של בית המשפט המחוזי כי הוא נקט בזהירות הנדרשת בבוחנו את אמירותיו המפלילות של המערער למדובב. המדובב העיד על מספר אמירות מפלילות של המערער ואולם, רק חלקן של השיחות בין המערער לבין המדובב תועדו גם בהקלטה קולית. על כן קבע בית המשפט המחוזי כי בנסיבות העניין יש להעניק משקל משמעותי אך ורק לאמירות המערער המגובות גם בתיעוד קולי. בית המשפט קבע לעניין זה כי די לו באמירתו של המערער עת פירט לפני המדובב את אירועי בוקר יום הרצח. טרם אעבור לגופו של הקטע המובא, אבקש להביא את הערתו הנוקבת של בית המשפט בדבר החסר בתיעוד השיחות בין המערער למדובב:

"לאור הטכנולוגיה המפותחת כיום, אין כל סיבה כי הקלטות המבוצעות על ידי המשטרה יהיו חלקיות. קיימים כיום אמצעים רבים על מנת לקבל הקלטות מלאות ובאיכות טובה. יש להצטער על כך, כי עקב אילוצים טכניים, שאינם מקובלים עליי, נאלצים בתי המשפט לא אחת להתמודד עם טענות המאשימה מזה בדבר התוודות ו/או אמירות אלה ואחרות שיש בהן כדי הפללה עצמית, וטענות ההגנה מזה, בדבר היותה של גרסה זו עורבא פרח משאין לה אחיזה בתיעוד קולי ברור וחד משמעי. הגיע הזמן כי משטרת ישראל והממונים על רשויות החקירה ימצאו את הפתרונות הטכנולוגיים המתבקשים על מנת שפעולות חקירתיות שכאלה, המתבצעות בתאי המעצר, יבטאו בצורה ברורה ושאינה מותירה ספק באשר לדו שיח המתקיים בין מדובב לבין נאשם" [עמוד 78 להכרעת הדין].

הערה נוקבת זו של בית המשפט המחוזי מתיישבת עם קביעות בית משפט זה בסוגיה דנן [ראו: ע"פ 9808/06 סנקר נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (29.7.2010); ע"פ 3817/09 אזברגה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (16.9.2010)]. אין לי אלא להצטרף לדבריו של בית המשפט, ולהוסיף כי על משטרת ישראל לעשות כל מאמץ להתגבר על קשיים כאלו ואחרים ביצירת תיעוד רציף ומספק של אמירותיו של חשוד לפני מדובב משטרתי. בקרה ופיקוח אלו הכרחיים על מנת שניתן יהיה להתמודד עם הקושי הנובע מפעילותם של מדובבים.

41. בית המשפט המחוזי העניק משקל משמעותי לאמירתו הבאה של המערער, אשר הוקלטה ונוסח מוסכם של

תרגומה הוגש לבית המשפט על דעת המערער והמשיבה כאחד:

"אני חושש שהילד הזה שהיה איתי, ראית אותו איתי (או עובד איתי, לא ברור), התקשרתי אליו אמרתי לו תבוא עם הרכב שלך, הרכב שלי לא עובד. בדרך התחלנו לדבר ואמרתי לו שהיה חיכוך ביני ובין אחד מהם, דובר על זה בחדשות. אמרתי לו... (לא ברור), אמר לי: אל תגיד לי שאתה עשית את זה. עניתי חס וחלילה, מה אתה מקשקש!! אמרתי לו אתה באת ולקחת אותי מהבית והלכנו לעבודה... הנה תחנת הדלק ראתה ואחרי זה הלכנו הביתה, הורדת אותי ליד הבית והלכת. ספר רק מה שהיה, אם ביקשו אותי (כך במקור, י.ד.) ספר רק מה שהיה. עכשיו הם ביקשו ממנו להעיד, אבל אני חושש מזה, שהם עלולים להפחיד אותו, זה מה שמדאיג אותי" (ת/169א', מתוך ת/167, דיסק 7, עמוד 23).

בית המשפט קבע כי חילופי דברים אלו מעידים כיצד "תיכנן" המערער את האליבי שלו טרם נגלו לפניו ראיות התביעה. לא זו אף זו, חשיבותה העיקרית של אמירה זו הינה בכך שעולה מדברי המערער, כי משמע לראשונה יחד עם הייב את הדיווח ברדיו שברכב על הרצח, ידע לומר שהיה מסוכסך עם אחד הנרצחים, טרם פורסמו שמות הנרצחים. בית המשפט הסיק מכך כי לולא היה המערער מעורב ברצח הוא לא יכול היה לדעת מי היו הנרצחים זמן קצר כל-כך לאחר הרצח, ולפיכך לא יכול היה לומר שהיה מסוכסך עם אחד מהם. ידיעת המערער את זהותו של אחד הנרצחים לפני פרסומה הינה בגדר ראייה מסבכת ומפלילה הנזקפת לחובתו. המערער טוען כי אמירה זו אינה בהכרח מפלילה או למצער קיים ספק סביר שהיא כזו. לשיטתו, לא הוכח מעל ספק סביר כי אמירתו להייב נעשתה לפני פרסום שמות המנוחים בחדשות, ברשתות תקשורת אלטרנטיביות או באמצעות שמועה מפה לאוזן שהגיעה למערער.

42. יודגש, כי כלל הראייה המסבכת, העוסק ב"פרטים מוכמנים" שידיעתם קושרת את הנאשם למעשה העבירה, הוא אמצעי ראייתי חשוב. הכלל רלוונטי במקרים בהם מוסר הנאשם פרטים ייחודיים אותם יכול לדעת אך ורק מבצעה של העבירה [ראו: דנ"פ 4342/97 מדינת ישראל נ' אל עביד, פ"ד נא(1) 736, 795 (1998)]. כן ראו: ע"פ 4427/95 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(2) 557, 565-567 (1997)]. בכלל זה ניתן לעשות שימוש גם במקרים בהם הנאשם מוסר פרטים המסגירים את נוכחותו במקום ביצועה של העבירה, ובו בזמן מתגונן בטענה לפיה לא שהה באותו מקום. פרטים מוכמנים עשויים להוסיף לביסוס הלכאורי של תשתית הראיות [ראו: ע"פ 846/10 בדוי נ' מדינת ישראל, פסקה 97 והאסמכתאות שם (14.7.2014)].

43. לאחר בחינה מדוקדקת של הדברים, מקובלת עלי הפרשנות שנתן בית המשפט המחוזי לאמירתו המתועדת של המערער לפני המדובר וכמו כן שוכנעתי כי לא דבק רבב במשקל שהעניק בית המשפט לאמירה זו. מדברי המערער בחקירתו הראשית עולה כי אמר את הדברים להייב טרם פורסמו שמות הנרצחים בשידור החדשות ברדיו:

"ש: טוב, מתי נודע לך מי נרצחו בצומת עיבלין?

ת: אני מ- (כך במקור, י.ד.), אני שמעתי ברדיו אבל לא ידעתי מי.

ש: לא היו שמות?

ת: לא [...] (עמוד 194 לפרוטוקול).

מסקנה זו עולה בקנה אחד גם עם עדותו של הייב. מרצף הדברים בקטע המובא להלן, עולה כי מדובר היה בשיחה שהתקיימה שעה שאסף הייב את המערער בבוקר יום הרצח:

"ש: באותו יום שאנו מדברים עליו, זוכר מה קרה מיוחד בכפר אעבלין?

ת: בירידה שאני ירדתי מהעבודה, איפה קריית בנימין ביגור, שמעתי שם ברדיו רצח כפול באעבלין.

ש: זה היה בבוקר בפעם הראשונה שנסעת?

ת: כן שאספתי אותו, שירדתי לעבודה (ההדגשה שלי, י.ד.). " (עמוד 47 לפרוטוקול).

44. אלמלא היה המערער מעורב ברצח, לא הייתה בידו דרך לדעת מי היו הנרצחים. אולם המערער ידע לומר שהיה מסוכסך עם אחד מהם זמן קצר ביותר לאחר הרצח. בקיאות זו של המערער בזהות המנוחים מבלי שזו התפרסמה ברבים מבססת זיקה לכאורית בינו לבין מעשי הרצח.

ניסיון הדחה למסירת עדות כוזבת

45. בית המשפט המחוזי קבע כי המערער ניסה להדיח את העד כרים ג'בריס (להלן: ג'בריס) למסור עדות כוזבת לפני המשטרה בניסיון להרחיק עצמו ממעשה הרצח. מהודעתו של העד ג'בריס במשטרה (ת/159), ממנה חזר בעדותו לפני בית המשפט, עולה כי המערער ביקש ממנו לספר בחקירתו שלפארס היו סכסוכים עם "בדואים מבאר-שבע". סכסוך, אשר לדברי העד, כלל לא ידע על קיומו. בית המשפט העדיף את גרסתו של ג'בריס בחקירתו במשטרה על פני עדותו בבית המשפט, מכוח הוראת סעיף 10א(ג) לפקודת הראיות, כשבנימוקיו לקביעה זו מנה בית המשפט את: נסיבות מתן האמרה; הראיות שהובאו במשפט; התנהגות העד במשפט "ואותות האמת שנתגלו במהלכו של המשפט", כדברי בית המשפט המחוזי.

46. קביעה זו בדין יסודה. המערער היה זה שהפנה את החוקרים לחקור את ג'בריס, כשציין את שמו באחת מחקירותיו כמי שמסוכסך עם פארס. בעקבות כך נחקר ג'בריס במשטרה וכך סיפר על המפגש האקראי אשר היה לו עם המערער:

"ואמר לי עדנאן (המערער, י.ד.) שאני אגיד שפארס היה מסוכסך עם אנשים בדואים מבאר שבע אך אמרתי לעדנאן שאני לא יודע שפארס היה מסוכסך עם אנשים מבאר שבע, ואמרתי לו שאני לא אגיד סתם דברים כאלה על דבר שאני לא יודע עליו, וזה כל מה שאמר לי עדנאן..." (ת/159, עמוד 1).

ובהמשך דבריו נשאל ג'בריס והשיב:

ש: "למה עדנאן ביקש ממך שתגיד דבר כזה על פארס?"

ת: "אני לא יודע אולי בגלל שעדנאן רוצה להציל את עצמו מהתיק הזה" (ת/159, עמוד 2).

לעניין אי ידיעתו אודות סכסוך של פארס עם "בדואים מבאר-שבע" נשאל והשיב ג'בריס כדלקמן:

ש: "שוב אני שואל אותך, האם אתה יודע על סכסוכים שהיו לפארס מוחסין עם אנשים מהדרום".

ת: "לא, אני לא יודע על שום סכסוך עם אנשים מבאר שבע עם פארס, וסתם עדנאן הזכיר את השם שלי, והוא זה שאמר לי שאגיד דבר כזה, למרות שזה שקר, ואני לא יודע על שום סכסוך בין פארס מוחסין לבין אנשים בדואים מבאר

שבע" (ת/159, עמוד 3).

בית המשפט המחוזי לא מצא סיבה בעטיה בחר העד ג'בריס לספר בחקירתו על סכסוך כביכול של פארס עם אחרים, שעשוי להטות את החקירה מהמערער, מקום שלטענתו כלל לא ידע על סכסוך זה. נוכח האמור מקובלת עלי קביעתו של בית המשפט לפיה המערער ביקש להדיח את ג'בריס לומר דבר שקר כדי להרחיק עצמו מאירוע הרצח ומשעשה כך, התגבשה ראיה מפלילה נוספת לחובתו.

שקרו של המערער

47. בית המשפט המחוזי קבע כי גרסאותיו של המערער ביחס לרבים מן הנושאים שונות אחת מן השנייה, סותרות אחת את רעותה ואת הראיות האחרות בתיק. סבורני כי קביעה זו של בית המשפט מבוססת היטב בחומר הראיות, עלתה בצורה מפורשת מעדויותיו של המערער בהליך קמא, ודי בדוגמה על מנת להמחישה, ובפרט כשבמרכזה פרט חשוב כגון מיקום הימצאות רכבו של המערער בתכופ לאירוע הרצח. גרסאות רבות וסותרות הציג המערער ביחס למקום הימצאותו של רכב הברלינגו ביום הרצח. בהזדמנות אחת ציין המערער כי הרכב לא היה ברשותו במועד הרצח (ת/98). אולם בחקירתו השנייה טען כי החנה את רכבו "מתחת לבית" (ת/151-ת/151ב'). לאחר מכן, בחקירתו הרביעית, טען המערער כי החנה את רכב הברלינגו בבית אחותו בדרכו חזרה מהמנעול, כשהחזיר את הרכב מתיקון הסוויץ' (ת/149-ת/149ב'). טענה שבאה לאוויר העולם רק לאחר שעומת המערער עם עדותו של הייב בעניין זה, אותה הכחיש תחילה. בזאת לא תמו גרסאותיו השונות של המערער בעניין זה, אולם נסתפק באלה שפורטו לעיל. גרסאותיו הרבות של המערער לגבי מיקום רכבו ביום הרצח, תכיפות החלפתן והנסיבות לחילופי גרסאות אלו ממחישים היטב את התנהלותו רוויית השקרים של המערער.

48. נוכח כל האמור לעיל מקובל עלי המשקל הראיתי שייחס בית המשפט המחוזי במקרה דנן לכל אחד מרכיביה של התנהגותו המפלילה של המערער, בין היתר, אמירתו המפלילה שתועדה לפני המדובר המשטרתית; בקשתו מהעד ג'בריס כי ימסור עדות לפיה לפארס היה סכסוך עם "בדואים בדרום" על מנת ליצור כיוון חקירה אחר שאינו מוביל אליו; ושקרים וסתירות רבים במהלך חקירתו ועדויותיו. הדברים עולים במפורש כדי התנהגות מפלילה הנזקפת לחובתו של המערער. בנוסף לכך, במסגרת התנהגות מפלילה זו, יש לציין את שתי טענות האליבי הכבושות של המערער שהופרכו, עליהן אעמוד בהמשך.

המניע

49. ראיה נוספת שהוכחה לחובתו של המערער היא קיומו של מניע. בערעורו, תוקף המערער את קביעתו של בית המשפט המחוזי שייחסה לו מניע לרצוח את פארס. לא מצאתי כי נפל פגם בקביעתו זו של בית המשפט וגם טענה זו של המערער דינה להידחות. בדין ציין בית המשפט כי לא קיימת חובה להוכיח את קיומו של מניע אצל נאשם בביצוע עבירה של רצח, שכן הוא אינו חלק מיסודות עבירה זו. עם זאת, בהוכחת מניע יש כדי לחזק את משקלן של יתר העדויות המפלילות [השוו: ע"פ 400/84 אנג'ל נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(3) 489, 481 (1986); ע"פ 8902/11 חזיזה נ' מדינת ישראל, פסקה 64 לפסק דיני (15.11.2012)].

50. אין חולק על דבר קיומו של סכסוך בין המערער למנוח פארס. בתשובתו לכתב האישום הודה המערער כי בינו לבין פארס התחולל ויכוח אשר במהלכו לקח פארס את מפתחות רכבו של המערער. על פי העדויות שהובאו לפניו, דחה בית המשפט המחוזי את טענת המערער כי מדובר בוויכוח בעל גוון כספי בלבד וקבע כי העדויות מצביעות על סכסוך בעל מאפיינים חמורים במיוחד. בשים לב לכך שמדובר בהתרשמות בלתי אמצעית מעדים – לא מצאתי כי נפל פגם באופן בו התרשם בית המשפט מן העדויות בעניין זה. נוכח כך סבורני כי ניתן היה לקבוע כי הוכח מניע להתנתותו של

פארס על ידי המערער וניתן לראות במניע זה כראיה המחזקת את המסד הראייתי שעליו נשענת ההרשעה.

שלב שני - בחינת מארג הראיות

51. הנה כי כן, מצאתי כי קיים בענייננו מארג ראיות המשתזרות ומשתלבות זו בזו, מארג המוביל למסקנה משפטית אחת ויחידה והיא הרשעתו של המערער בעובדות כתב האישום שיוחסו לו. הכתם שנמצא על רכבו של המערער ושנראה בסרטון השחזור נמצא זהה לזה שנראה על הרכב החשוד בסרטון האירוע. נוכח האמור אני סבור כי הוכח שרכבו של המערער נכח בסמוך לזירת הרצח ולמועד ביצועו. מתוך כלל העדויות שזיהו את רכב המערער בסמוך לזירת האירוע, ומעדותו של אלבזור בפרט, עולה בצורה חד משמעית שרכבו של המערער הוא זה שבו הגיע הרוצח לזירת הרצח. ממנו יצא הרוצח ורצח את המנוחים ביריות אקדח ושאליו הוא גם שב ונמלט מן המקום. מן הראיות עולה כי רק למערער, ולא לאחר זולתו, היו את המפתחות לרכבו. התנהגותו המפלילה של המערער, אמירתו למדובב והמניע שלו, יחד עם שאר הראיות עליהן עמדתי לעיל, מובילים למסקנה הגיונית אחת ויחידה שהמערער הוא זה שרצח את המנוחים. על כן, לא מצאתי כי נפלה שגגה בהחלטתו של בית המשפט המחוזי להרשיע את המערער ברצח המנוחים. משזו מסקנתי, אפנה עתה לבחון אם הצליח המערער לספק הסבר לא מפליל, או למצער, כזה המטיל ספק במסקנה המרשיעה העומדת כנגדו, או אם הסבר חלופי שכזה עולה מן הנסיבות.

שלב שלישי - איתור חלופה לא מפלילה

טענת אליבי ראשונה

52. המערער טוען כי שגה בית המשפט המחוזי עת נמנע מלקבוע כי טענות האליבי להן טען מעוררות, לכל הפחות, ספק סביר באשר לאשמתו. טענת אליבי, קרי: טענת "במקום אחר הייתי" [סעיף 152 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982], הינה טענת הגנה מכוחה טוען חשוד או נאשם, כי בעת ביצוע העבירה המיוחסת לו, לא היה במקום התרחשות העבירה כי אם במקום אחר. על הטוען לטענת אליבי לעורר ספק סביר בלב בית המשפט אם אומנם ביצע את המיוחס לו [ראו: ע"פ 3338/99 פקוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(5) 667, 702 (2000)]. על מהותו של הספק הסביר עמד בית משפט זה פעמים רבות. בין היתר נפסק כי:

"על הספק הסביר להיות רציני, הגיוני, ובעל אחיזה מעשית במציאות. לא כל השערה או אפשרות רחוקה יקימו ספק שיש בו כדי להצדיק פטור מאחריות" [ראו: ע"פ 6295/05 וקנין נ' מדינת ישראל, פסקה 48 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה (25.1.2007)].

53. הגם שנטל השכנוע להוכחת הימצאותו של המערער במקום העבירה מוטל על כתפי התביעה [ראו: ע"פ 4297/98 הרשטיק נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 673, 686 (2000)], על המבקש לעורר ספק באמצעות טענת אליבי להצביע על קיומה של אפשרות ממשית בעלת אחיזה במציאות ובחומר הראיות כי לא היה בזירת העבירה כי אם במקום אחר [ראו: ע"פ 2694/09 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (23.6.2010)].

54. כידוע, כאשר מופרכת טענת אליבי באופן חד משמעי באמצעות ראיות פוזיטיביות ועצמאיות, הדבר יכול לשמש אף כתוספת ראייתית מסבכת. כך גם לגבי שקרי הנאשם במהלך חקירתו ובמהלך עדותו בבית המשפט, כאשר השקר הוא בעניין מהותי ולא בעניין שולי; כאשר הוא מכוון לסיכול החקירה ולהטעיית בית המשפט; וכאשר הוא ברור וחד משמעי ומוכח בעדות עצמאית [ראו: ע"פ 10049/08 אבו עזא נ' מדינת ישראל, פסקה 67 (23.8.2012)].

55. במסמך שהוגש לקראת תום שלב ההוכחות טען המערער טענת אליבי שבבסיסה עומדת פגישתו עם הייב. בית המשפט המחוזי קבע כי בין המערער לבין הייב נערכו שלוש שיחות טלפון טרם פגישתם בסמוך למועד האירוע. קביעה זו נסמכה על עדויות המערער והייב ועולה בקנה אחד עם פלט פירוט השיחות ממכשיר הטלפון הנייד של המערער (ת/136). בית המשפט קבע כי פגישת המערער והייב אינה מבססת אליבי למערער, שכן שיחת הטלפון הראשונה בין השניים התרחשה כעשר דקות לאחר הרצח. בית המשפט פירט כי חוקרי המשטרה בדקו את זמן הנסיעה מזירת הרצח עד למקום פגישתם של המערער והייב, ונסיעתם ארכה כשמונה דקות, כך שעשר הדקות שעמדו למערער הן בגדר זמן מספיק לביצוע הנסיעה לאחר ביצוע מעשי הרצח (ת/89). בנוסף, הדגיש בית המשפט את השינויים והתמורות שעברו גרסאותיהם של המערער והייב בנוגע לטענת אליבי זו, שנטענה לא לפני שהמערער כינה את הייב "שקרן". מסקנתו של בית המשפט בעניין זה מקובלת עלי. ממצאי השתלשלות האירועים מעלים מסקנה אחת והיא – שהיה ביכולתו של המערער להגיע למפגש עם הייב לאחר ביצוע מעשי הרצח.

טענת אליבי שנייה

56. לקראת תום פרשת ההגנה, טען העד קדאדו לפני בית המשפט המחוזי כי ביום האירוע הבחין במערער עושה דרכו לכיוון בית אחותו במועד כלשהו בין השעות 06:30 ל-06:37. המערער ביקש לבסס על עדות זו טענת אליבי שנייה לפיה לא יכול היה להיות בזירת הרצח ובסמוך לבית אחותו בעת ובעונה אחת. בית המשפט קבע כי עדותו של קדאדו אינה אמינה ובכך דחה את טענת האליבי מושא עדותו. אני סבור שקביעה זו של בית המשפט בדין יסודה. טענה זו מעלה תמיהה רבה נוכח תזמונה המאוחר, דבר שלא ניתן לגביו הסבר מניח את הדעת בעדותו של קדאדו. המערער טען כי קדאדו אינו בקי ברזי ההליך הפלילי והינו הדיוט בכל הקשור לכך, ולכן לא ידע כי עליו לפנות למשטרה למתן עדות בהקדם. אולם מעדותו של קדאדו עולה כי הוא הבין את חשיבותה הרבה של גרסתו לגורלו של המערער, ומשכך לא ניתן להסביר את העובדה שלא התייצב במשטרה ומסר הודעה במהלך פרק הזמן הממושך בו היה המערער נתון במעצר כחשוד ברצח.

57. זאת ועוד, מקובלים עלי נימוקי בית המשפט המחוזי לפיהם עדותו של קדאדו רצופה תמיהות, בכל הנוגע לזיכרון ה"סלקטיבי" שלו. קדאדו זכר היטב, בין היתר, את לבושם של המערער ושלו ביום האירוע, אולם לא ידע לומר מה הוא עצמו לבש ביום שלמחרת (עמוד 191 לפרוטוקול). בנוסף, דברי קדאדו אינם מתיישבים באופן ברור עם דברי המערער, לפיהם הגיע אל אזור בית אחותו בסביבות השעה 06:56, במועד השיחה השלישית ברצף השיחות בינו לבין הייב (עמוד 293 לפרוטוקול). יתרה מזאת, קדאדו ציין בחקירתו הנגדית כי ביום שלאחר אירוע הרצח ידע על כך שהמערער חשוד בביצוע המעשה וכי כשבוע לאחר אירוע הרצח סיפר לאחות המערער על כך שראה את המערער בבוקר יום הרצח כאמור. אולם לדברים אלו אין כל זכר בהודעותיה של אחותו של המערער במשטרה או בעדותה. הטענה כי אחותו של המערער ידעה ולא אמרה דבר מופרכת מכל וכל. ברי כי בנסיבות המקרה דנן חזקה על אחותו של המערער שתדע מהי המשמעות הראייתית של עדות כזו או של היעדרה.

58. נימוקים אלו מקובלים עלי. סבורני כי טענת אליבי זו, אשר באה לאוויר העולם לאחר שכשלה טענת האליבי הראשונה, אינה מעוררת אמון כלל, מהווה חלק ממאפייני ההתנהגות המפלילה של המערער וממילא אינה מספקת תרחיש סביר חלופי למסקנה המרשיעה.

טענת היד הדומיננטית

59. המערער טוען כי שגה בית המשפט המחוזי כאשר לא ייחס די משקל לכך שידו הדומיננטית היא יד ימין, בעוד שמעדות אלבזור עולה שהרוצח אחז וירה באקדחו ביד שמאל. המערער הביא חוות דעת נוירולוגית מטעם ד"ר בדארנה לביסוס טענתו זו. מחוות הדעת זו עולה כי ידו הדומיננטית של המערער היא יד ימין, הגם שבהסתייגות כללית לפיה "לא

עמוד 15

ניתן לבדוק דומיננטיות באופן חד משמעי" (נ/4, בעמוד 4). בית המשפט דחה תיזה חלופית זו של המערער ומקובלת עלי קביעתו. אסביר.

60. בית המשפט המחוזי קבע כי אלבזור לא יכול היה לראות בבירור חלק מפרטי ביצוע הרצח בשל המרחק בו עמד מזירת האירוע. בכלל זה נקבע כי עדותו של אלבזור לעניין היד שבה ירה הרוצח במנוחים אינה חד משמעית ושלא ניתן לקבלה ללא עוררין. משכך, אין קביעה עובדתית באשר ליד שבה ביצע הרוצח את הירי ומשכך, קביעה כזו או אחרת בנוגע לידו הדומיננטיות של המערער מתייתרת. יתר על כן, אין בטענה זו, אפילו אם הייתה מתקבלת, כדי לשנות את המסקנה הקושרת את המערער לביצוע הרצח. בית המשפט קיבל את עדות אלבזור לפיה המערער ניסה למנוע מפארס לפתוח את דלת הרכב ודחף אותה כלפי פארס. כך העיד אלבזור:

"מה שהיה וראיתי, ירד מהרכב, הלך לאלו שנרצחו, אחד מהם רצה לפתוח את הדלת, מי שישב ליד הנהג, היורה דחף את הדלת, יכול להיות שהוא פתח את הדלת ויכול להיות שהוא ירה דרך החלון, בערך 6,7, 10 יריות, יכול להיות" (עמוד 162 לפרוטוקול).

"הנוסע שליד הנהג רצה לפתוח את הדלת והיורה דחף את הדלת (העד מדגים בשתי הידיים)" (עמוד 163 לפרוטוקול).

עדות זו יכולה לספק הסבר הגיוני מדוע בחר המערער להשתמש בידו הדומיננטית כדי למנוע מפארס לפתוח את דלת הרכב בו שהה, כשאת ביצוע הירי המערער נאלץ לבצע בידו השנייה. לפיכך, לטעמי לא גלום בטיעון זה הפוטנציאל הנדרש כדי לעורר ספק בכך שהמערער הוא שרצח את המנוחים.

61. עם זאת, אבקש להעיר כי המשיבה נמנעה מלחקור חקירה נגדית את ד"ר בדארנה או להביא מומחה מטעמה. לטענתה, אין בכך כדי למנוע ממנה לנסות ולהפריך את האמור בחוות הדעת. המשיבה טוענת כי אגב ההליך המשפטי בעניינו של המערער התברר כי הוא צורך סמים באופן קבוע וכי הוא לא חשף נתון זה לפני ד"ר בדארנה. נטען כי אם נתון זה היה מובא לפני ד"ר בדארנה יתכן שהוא היה משנה את חוות דעתו. נראה שבית המשפט המחוזי קיבל את טענת המשיבה בנקודה זו וכך קבע:

"שנית, ואף חשוב מכך, העובדה, כי הנאשם 'הצליח' לשקר לנירולוג ביחס לשימוש בסמים, כך ש'קביעה' זו הפכה לחלק מחוות הדעת עלולה לפגום במסקנות העולות ממנה" [עמוד 84 להכרעת הדין].

אין בידי לקבל קביעה זו של בית המשפט המחוזי. לדידי, טענת המשיבה לא בוססה כראוי וטוב הייתה עושה המשיבה לו הייתה חוקרת את ד"ר בדארנה בחקירה נגדית או מבססת את השערתה כנדרש. אף על פי כן, ומן הטעמים שפורטו לעיל, אני סבור כי טענה זו של המערער בדבר ידו הדומיננטית אינה מטילה, כלל ועיקר, ספק במסקנה המרשיעה שנתגבשה נגדו ועל כן דינה להידחות.

טענות חלופיות נוספות

62. המערער מעלה מספר טענות נוספות שיש בהן, לגרסתו, כדי לקעקע את המסקנה המפלילה שהתגבשה נגדו. כך למשל נטען כי פארס שינה את סידור נסיעתו והחליט לנסוע עם סאלם רק בבוקר האירוע, מבלי שהמערער יכול היה לדעת על כך; כי לא ייתכן שהמערער ישתמש ברכבו לביצוע משימה כה מורכבת כשלרכבו הייתה נזילת שמן; כי בשל קיומם של עצים בסמוך לזירת הרצח, המסתירים חלק ממנה, הרוצח לא יכול היה לדעת מתי יגיע רכבם של המנוחים כדי לחסום את נתיבו, ללא סיוע חיצוני; וכי לא הגיוני שרכב המנוחים עצר בשל חסימת הציר על ידי רכב הרוצח

ולא ניסה להתחמק ממנו. טענות אלה דחוקות ואין בכוחן להטיל ספק במסקנה המרשיעה כנגד המערער, העולה ממכלול הראיות הנסיבתיות.

63. באשר לשינוי סידור הנסיעה של פארס בבוקר הירצחו; לא הוכחה בשום צורה המשמעות, אם קיימת כזו, בין נסיעתו של פארס בבוקר האירוע לעומת נסיעותיו בשאר הבקרים בהם נסע לעבודתו. גם אם היה שוני כזה, לא הוכח כיצד שוני זה יכול היה למנוע מהמערער להוציא את תכניתו לפועל. מכל מקום, תמיהה כללית זו שמעלה המערער רחוקה מלהיות מבוססת ומשכך אינה מטילה ספק במסקנה המפלילה שהתגבשה נגדו. בנוסף, בית המשפט דחה את הטענה בדבר נזילת השמן לאחר שסבר, על סמך עדויות, כי לא מדובר היה על נזילת שמן משמעותית המעלה תמיהה כלשהי בנוגע לשימוש ברכב. עוד נקבע כי הטענה בדבר הצורך בסייען וכן הטענה לפיה נמנעו המנוחים מלנסות ולהתחמק עם רכבם מרכבו של המערער שחסם את דרכם, אינן מעלות או מורידות מעדותו של אלבזור אשר תיאר את "המארב" שביצע המערער ברכבו ושעדויות אומצה על ידי בית המשפט. לפיכך, אני מקבל את קביעות בית המשפט בנדון ודוחה טענות אלה של המערער.

לאחר שסקרתי את עיקר הראיות הנסיבתיות נושא ערעור זה, מצאתי כי שזירתן יחד מצביעה על מסקנה הגיונית אחת ויחידה, מעבר לספק סביר, לפיה המערער הוא זה שרצח את המנוחים. לא עלה בידו של המערער לבסס תצורה עובדתית חלופית, אשר יש בו לספק הסבר סביר אפשרי השולל את אחריותו. מכלול הראיות לא משאיר מקום לתיזה מזכה חלופית, אף לא לכזו שהמערער לא טען לה. על כן, סבורני כי אין כל הצדקה להתערב בהכרעת דינו של בית המשפט המחוזי. משזו מסקנתי, אעבור אפוא לבחינת טענות המערער כנגד גזר דינו.

הערעור על גזר הדין

64. המערער טוען כנגד ההחלטה להטיל עליו שני מאסרי עולם שירוצו באופן מצטבר. במסגרת שיקוליו אם להטיל עונשי מאסר בפועל במצטבר או בחופף, בוחן בית המשפט, בין היתר, את אופי המעשים, נסיבות ביצועם ומידת הפגיעה והנזק שהמעשים יצרו [ראו: ע"פ 2933/08 אנג'ל נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (5.12.2012)]. כלל ידוע הוא כי במקום בו נגזרו על נאשם מספר עונשי מאסר בעבירות שונות באותו תיק, ירוצו אלו בחופף, אלא אם בית המשפט שגזר את דינו קבע אחרת, באופן המהווה חריג לכלל [אודות הכלל והרציונאליים העומדים בבסיסו ראו למשל את פסק דיני בע"פ 5385/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 44-45 (4.12.2013)]. חריג זה מגלם את האינטרס החברתי שבמיצוי דינו של מי שהורשע בביצוע של מספר עבירות חמורות. אינטרס שמתגבש מקום שמדובר בעבירות חמורות, שנעברו בנסיבות קשות, אשר פוגעות בערכים חברתיים מוגנים חשובים, ובראשן עבירות הפוגעות בערך חיי האדם [ראו: ע"פ 6535/01 קוזירוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(3) 562, 571-568 (2003); יורם רבין ויניב ואקי דיני עונשין ג 1608 (מהדורה שלישית, 2014)].

65. במקרה דנן שוכנעתי כי מתקיימים אותם תנאים המצדיקים את הפעלת שני מאסרי העולם שהושתו על המערער במצטבר, כפי שקבע בית המשפט המחוזי, אשר עמד על נסיבותיהם ותוצאותיהם החמורות של מעשי הרצח שביצע המערער. המערער נטל במו ידיו, בצורה קרה ואכזרית, את חייהם של שני בני אדם צעירים, תוך שימוש בנשק חם, לאחר שתכנן בפרוטרוט את הגעתו לזירת הרצח, תוך נסיון לשנות את מראה רכבו ותוך מאמץ להסתיר ולטשטש עקבותיו. העונש המצטבר שהוטל על המערער הולם את פגיעתו החמורה בערך קדושת החיים ובא להרתיע מפני התוצאה הטראגית של נטילת חיי אדם [השוו: ע"פ 437/13 אלחיאני נ' מדינת ישראל, פסקה 47 (24.8.2015)]. גזר דינו של בית המשפט משקף לטעמי איזון ראוי בין מכלול השיקולים הצריכים לעניין ואינו רואה להתערב בו.

סוף דבר

66. סבורני כי דין הערעור להידחות על שני ראשיו וכך אציע לחבריי לעשות.

עמוד 17

ש ו פ ט

השופט נ' הנדל:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ע' ברון:

אני מצרפת את דעתי לחוות דעתו של חברי השופט דנציגר, הן באשר להכרעת הדין, הן באשר לגזר הדין. אין להתערב לא בזה ולא בזה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' דנציגר.

ניתן היום, כ"ט בחשון התשע"ו (11.11.2015).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט